

Quan Điểm

Nguyễn Thị Mắt Nâu

Trước hết, quan điểm là CÁI NHÌN.

*Cái nhìn bất cứ ở nơi đâu
Cũng là nhìn ngắm sắc màu trần gian
Giang san mây nước bạt ngàn
Chủ quan ở tại tâm can mỗi người.*

Trong đời sống, mỗi người nhìn theo một cách, để trở thành quan điểm. Đã là quan điểm, không thể kết luận đúng hay sai dù nó tròn hay méo (méo tức không tròn). Tròn hay không tròn cũng đều là quan điểm. Và quan điểm bao giờ cũng được tôn trọng vì tính Nhìn nơi ngũ uẩn của con người. Ngũ uẩn ở đây không dành cho tôn giáo, mà đó là năm thứ cần thiết để cấu thành một cơ thể:

- Thiếu một trong năm, ngũ uẩn (tức cơ thể) không được cấu thành.
- Cơ thể không cấu thành, không có con người.
- Không có con người, không có quan điểm.
- Không có quan điểm, không tạo thành xã hội.

Vì thế quan điểm của con người trong xã hội không thể loại trừ. Nó có thể dung hòa, nhưng bất khả xâm phạm. Xâm phạm quan điểm, có thể dẫn đến tranh cãi, mâu thuẫn, đôi co, xung khắc, va chạm, có khi thù hận, thậm chí chiến tranh... ở ngoài xã hội, ở nơi công cộng, ở chốn cộng đồng, trong gia đình và ngay cả giữa những người cùng huyết thống. Cùng huyết thống chưa hẳn cùng quan điểm.

Chuyện năm người mù sờ voi trong truyện kể là một dẫn chứng lâu đời hùng hồn nhất: Mỗi người mù phát biểu về con voi theo nhận định của riêng họ, chẳng ai sai, chẳng ai đúng hẳn. Rõ ràng mỗi người mỗi đúng mỗi kiểu, theo nhận định chủ quan qua từng góc độ, trên một tổng thể nhưng hoàn toàn riêng rẽ:

- Người sờ cái đuôi bảo giống chổi quét nhà.
- Người sờ cái ngà bảo giống thanh gươm cứng chắc.
- Người sờ tai bảo giống cái quạt.
- Người sờ chân cho rằng voi giống cột đình, v...v...

Nhiều năm qua đi, quan điểm mù sờ voi vẫn y như thế, quan điểm đó được tôn trọng và chẳng ai tranh cãi nữa, vì có cãi, cũng chỉ là như thế, chẳng đi đến đâu. Không huề vốn, cũng chẳng lời chẳng lỗ... Quan điểm mù sờ voi đành chấp nhận là như thế... để thành câu chuyện kể, mà không thành quan điểm.

Hay là câu chuyện truyền đời trong bộ luật hình sự về một sự kiện: Một nghi can lọt vào tầm nhìn của hai nhân chứng khi hai nhân chứng ra trước tòa. Người chứng thứ nhất khai nghi can to lớn, đội nón phớt, miệng ngậm ống điếu màu xanh. Người chứng thứ hai quả quyết nghi can ngậm ống điếu màu đỏ.... Phiên tòa dừng lại..... Hai nhân chứng nhìn sự việc khác nhau cùng thời điểm. Vì lúc nghi phạm lọt vào giữa tầm nhìn của hai nhân chứng, họ đã nhìn từ hai phía phải và phía trái... Thì ra, chiếc ống điếu nghi can ngậm hôm ấy một bên màu xanh một bên màu đỏ.

Trong đời thường cũng vậy, mỗi người nhìn theo chủ quan để tương tranh, có khi cốt nhục tương tàn. Quan điểm khó tương đồng. Không thể tương đồng, nói chi là hóa giải. Trăm năm trước đã vậy, ngàn năm sau cũng vẫn y nguyên khi quan điểm luôn luôn được nhìn từ nhiều phía, và dưới nhiều góc cạnh, cộng thêm suy nghĩ, tính bảo thủ, tâm trạng vui buồn, tư tưởng, giáo dục, thành kiến, tâm tình, tâm tính, và có khi có cả toan tính. Cộng với cá tính, hoàn cảnh, môi trường, tùy góc độ, tùy thành phần, tùy giới tính, tùy nhận định, lập trường, sở thích, kiến thức và thời điểm, v...v...

Có loại quan điểm do không thể lựa chọn mà hóa thành quan điểm (quan điểm bất đắc dĩ).

Quan điểm về chữ hiếu ngày xưa khát khe, hẹp hòi, phản khoa học, không thông cảm, không nhân nhượng, hoàn toàn vô lý (có thể nói là vượt ra ngoài quyền hạn, sở thích, và tự do của con người) như:

1. Người con trai không lập gia đình là bất hiếu (không ai lấy, thì lấy ai?)
2. Lập gia đình (thành gia thất), mà không sanh con (hay không thể sanh con), là mang tội bất hiếu. Mà phải là sanh con trai để tiếp nối dòng tộc, họ tộc (last name), mặc dù có những dòng họ ác đức, tai

tiếng xấu xa bản thủ chẳng ra gì... Nếu không sanh được con trai, người vợ phải buộc lòng cưới cho chồng vợ khác để thay mình sanh con trai... cứ thế cho đến khi sanh bằng được "thằng cu". (Một quan điểm quái gở, quái đản, dã man, hẹp hòi, thấp kém... nhưng nhiều người tuân thủ, để làm khổ lung tung, làm khổ lẫn nhau).

3. Người con gái đi lấy chồng (trở thành con dâu nhà khác) cũng thế, cũng phải đẻ con trai để đeo mang dòng họ nhà chồng, nếu không, phải tuân lệnh mẹ chồng, bằng lòng để chồng làm nhiệm vụ kiếm chác di truyền giống với người đàn bà khác. (cái này tính con nhiều hơn tính người)... Nhưng nó đã trở thành quan điểm. Một quan điểm do ích kỷ đến quái dị, vượt quyền hạn con người, vì sanh trai hay gái không nằm trong quyền chọn lựa ở thế gian... Và nó tồn tại ngay trong đầu những người hãnh diện có bằng cấp... Chỉ vì quan niệm khốn nạn xưa, đã cố tình thấm vào trong máu, được xác định qua câu về cổ hủ: "*Con gái là con người ta/ Con dâu mới thật mẹ cha mua về*". Chữ mua về cho thấy phái nữ là hàng hóa, là dụng cụ, là phương tiện, là cái máy đẻ không hơn không kém.... Còn phái nam cuối cùng hóa ra chỉ là công cụ di truyền giống (tựa như heo nọc?).

Sự truyền giống, cộng thêm quan điểm của người Việt, do bị ảnh hưởng nặng nề văn hóa Tàu, đã tạo bao huyền thoại bi thương qua nhiều thế hệ... đến nay vẫn tồn tại (tuy ít hơn). Rõ ràng con người đã không đủ chất người, chất con vẫn nhiều hơn, cho nên ngoan cố dựa vào cơ thể học, chà đạp nhân phẩm một cách phản khoa học, sự đòi hỏi và ham muốn bất nguồn từ ích kỷ, khiến mọi thứ rối tung bời bực tính căn bản muôn đời của một sinh vật (động vật).

4. Một quan điểm được nhiều người cho là khôn ngoan hơn cả, đó là: Không chọc giận đám đông. Không đổ dầu vào lửa. Không gãi vào tự ái, hoặc nhằm vào mặc cảm của người khác (điều này được ví như "chạm nọc", hay nói cách khác là chọc vào ổ kiến lửa).

Rất nhiều yếu tố cấu thành quan điểm. Biến quan điểm thành phức tạp khó phân định, khó lý giải một cách đơn thuần, dù hai chữ quan điểm định nghĩa rất ngắn gọn : Quan điểm là CÁI NHÌN.... Nhất là quan điểm về tôn giáo hay chính trị, thường dẫn đến cực đoan khó dung hòa, không lường hậu quả. Nói đến quan điểm, là nói đến một điều không đơn giản. Bao gồm quan điểm về sắc đẹp, về giới tính, tình cảm, tình yêu, tình gia đình, tình quê hương, tình người, tình đồng loại... Chưa kể quan điểm đôi khi cố tình lệch lạc vì quyền lợi.

Quan điểm thay đổi theo thời gian, tuổi tác, sức khỏe và nhiều thứ:

- Lúc trẻ, nhìn sự việc tức quan điểm khác lúc già.
- Lúc khỏe mạnh, quan điểm khác lúc yếu đau bệnh tật.
- Lúc có tiền quan điểm khác lúc không tiền.
- Kẻ hạnh phúc có quan điểm khác người bất hạnh
- Lúc thành công quan điểm khác lúc thất bại, sa cơ.
- Khi vui cái nhìn khác lúc buồn, như trong thơ Kiều của cụ Nguyễn Du "*Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ*"..... Hay là ông quan tòa tối hôm trước cãi nhau thua vợ, hôm sau tâm trạng khó tránh phân tâm, ảnh hưởng phần nào quan điểm xét xử trước công đường (ám ức. gỡ huê).

Quan điểm không có công thức. Không có công thức nào dành cho quan điểm bất kể thời gian. Quan điểm không chung chung. Nó riêng rẽ, độc lập, nó riêng tư và hoàn toàn chủ quan, để được gọi là quan điểm.

- Người này với người kia vốn là hai thế giới, là hai phân tử không có mẫu số chung, càng tranh cãi càng bất đồng quan điểm. Người nhìn xa, kẻ nhìn gần. Người quyết đoán, kẻ ỡm ờ...
- Người hạnh phúc, may mắn, có quan điểm lạc quan yêu đời, thường ít cởi mở. Kẻ bất hạnh có quan điểm bi quan tiêu cực cũng khó mà cởi mở....

Tâm trạng nào cũng dẫn đến quan điểm. Kẻ an nhàn thích hòa bình. Người chế tạo bom, đạn, súng ống, vũ khí ... thích chiến tranh (vì tính con buôn). Hai bản chất, hai bản ngã, hai hoàn cảnh, hai vị trí... trở thành quan điểm nghịch chiều, khó hòa hợp, không đồng điệu. Nếu đồng điệu để đồng quan điểm thì nhân loại đã chẳng chiến tranh. Người không có quan điểm là người ba phải. Ai nói gì cũng gật. Cho nên có người bảo hôn nhân là cuộc liêu lĩnh vì đám gom hai thế giới về chung sống hòa bình.

Quan điểm rất mêm mông, tưởng ngắn gọn nhưng trừu tượng do tính chủ quan chi phối cái nhìn. Ngay cả khi nhìn ngắm một bức tranh cùng khoảnh khắc, cùng tốc độ ánh sáng. Hay cả khi chiêm ngưỡng người con gái. Dù người đời (phái nam) đã hào phóng gọi phái nữ là "phái đẹp", nhưng hẳn nhiên vẫn có những phụ nữ bị cho là không đẹp. Nhưng thế nào là xấu, thế nào là đẹp?. Xấu đẹp trở thành quan điểm của người nhìn,

thuộc "mỹ quan", thuộc "thẩm mỹ", được xác định bởi số đông cùng quan điểm, có khi còn bởi tiền tài, chức vị chi phối. Sau này một số phái nam khéo miệng và tốt bụng nói "chữa" rằng: "*Không có phụ nữ xấu, chỉ có phụ nữ không biết làm đẹp mà thôi*", Và đó cũng là một quan điểm.

(Khi phải dùng mọi phương cách, mọi phương pháp để làm đẹp hay để được gọi là người đẹp, nghĩa là tự cho không đẹp mới cần làm cho đẹp). Sắc đẹp cũng như quan điểm, không có công thức hay đáp số như toán học. Vậy có phải chẳng để được gọi là đẹp nghĩa là phải được số đông thừa nhận? Thế mạnh luôn thuộc về số đông. Và đó là chân lý ?. Trong khi sự thật luôn luôn chỉ có Một.

Như chuyện hai nhân chứng trước tòa, một người khai can phạm ngậm tẩu màu xanh, người kia bảo màu đỏ. Hai lời khai chẳng ai sai, chẳng ai đúng, họ đã nhìn thấy bằng mắt, nhưng từ hai phía... mà thành quan điểm. Nếu có lỗi, là lỗi chiếc dục tẩu bên xanh, bên đỏ. Còn năm ông mù sờ voi, họ không nhìn bằng mắt mà bằng xúc giác, bằng cảm giác. Tranh cãi, chẳng đến đâu... Sẽ chỉ là "cãi lộn" (cãi không trúng).

Quan điểm không có điểm đến. Không có điểm dừng. Không có điểm chung, cho nên chủ thuyết "Thế giới đại đồng" là điều không tưởng, một lý thuyết ảo, trong trí tưởng tượng của con người, một loại ngôn ngữ sử dụng để thuyết giảng, để rao giảng, để thăng hoa. Mà điều không có thực, chắc chắn sẽ không thể hiện thực. Xa rời thực tế. Đôi khi quan điểm cực đoan, cứng nhắc một chiều, không thể trung hòa, sẽ biến quan điểm thành độc đoán, để bình phẩm, thị phi (lắm chuyện).

Thành ngữ VN có câu "*Sư bảo sư phải. Vãi nói vãi hay*" là thế.

Lý giải quan điểm là đi vào bế tắc. Bế tắc do quan điểm không bao giờ khách quan, chính vì chủ quan... mới trở thành quan điểm. Quan điểm biến thiên qua thời gian, không gian và không tồn tại trong vũ trụ. Quan điểm thay đổi theo đời sống, hoàn cảnh, sở thích và cực đoan theo bản ngã, chấp ngã. Yêu không dám nói yêu, ghét không dám nói ghét. Chứ yêu nói yêu, ghét nói ghét thì đã là quan điểm. Yêu/ghét một cách điên cuồng mất lý trí, không tự chủ, không kèm hãm... Chửi bới tung tóe, hạ bệ nhau thô lỗ cộc cằn. Hay ca tụng hoan hô, áo tụng vái nhau cho lấy được, mặc ngoan cổ, bắt cần lý lẽ... Cũng nói lên quan điểm: Quan điểm điên cuồng. Quan điểm mất quan điểm.

Luôn nhìn người khác sai, mình đúng, do quan điểm xuất phát từ chủ quan suy nghĩ... Biến suy nghĩ thành lời nói là trở thành quan điểm, không ai muốn tranh cãi, vì chắc chắn tranh cãi hay tranh luận sẽ chẳng đến đâu, có khi càng cãi càng xa chân lý, do nhìn một phía một chiều. Cái nhìn xuất phát từ hai phía, sẽ không là quan điểm nữa.

Hai chữ quan điểm đơn giản... nhưng cực kỳ phức tạp. Quan điểm không chỉ nhìn bằng mắt (một trong 5 uẩn của con người) mà còn được "nhìn" bằng tâm: có tư tưởng, có ấn tượng, có thành kiến và vị ngã, vị tha mà "vị tha đồng vị kỷ" của mỗi bản thể, trở thành quan điểm.

Quan điểm đeo đẳng con người từ lúc có trí khôn, đến khi xuống mộ. Sống ở đời, còn ham muốn, còn suy nghĩ, còn bản ngã, còn quyết đoán, còn hơn thua, còn sân si, còn phân biệt xấu/tốt, dở/hay, còn yêu, còn ghét... thì còn quan điểm. Bao giờ không biết đối/no, không nhìn ngó, không còn hơi thở... hoặc ba phải "Tám cũng ừ, tư cũng gặt", quan điểm lập tức không còn. Chấm hết.

*Yêu ghét làm chi ở cõi đời
Suy nghĩ lằng nhằng lắm lời thôi*

Bình luận nọ kia thành quan điểm Trần thế bi thương, cuộc rối bời.

Nguyễn Thị Mát Nâu